Міністерство освіти і науки України

Львівський національний університет імені Івана Франка

Затверджено на
засіданні кафедри філософії
(протокол №1 від 28 серпня 2025 р.)
Завідувач кафедри філософії
проф. Карась А.Ф.

Методичні рекомендації до організації і проведення державного іспиту (атестаційного екзамену) з Філософії та захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 033 Філософія

Розробник:
Старший викладач кафедри філософії
Янкович Т.Я.

2025-2026 навчальний рік

Вступ

Атестаційний (державний) іспит та захист кваліфікаційних робіт для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 033 Філософія проводиться у відповідності до «Положення про екзаменаційну комісію у Львівському національному університеті імені Івана Франка» (URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01/reg_exam-comission.pdf). Атестаційний іспит та захист кваліфікаційних робіт для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 033 Філософія проводить екзаменаційна комісія, після завершення теоретичної та практичної частини навчання у відповідності до затвердженого навчального плану освітньої програми «Філософія». Як підсумковий освітній компонент атестація відображає такі компетентності та результати навчання випускника:

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність працювати автономно.

ФК2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

ФК5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.

ФК6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ФК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ФК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв’язання професійних завдань.

ФК9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.

ФК11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

ФК12.Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

Та забезпечує такі програмні результати навчання:

РН1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.

РН2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.

РН3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.

РН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

РН5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

РН7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

РН8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання.

РН9. Мати навички написання філософських текстів.

РН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.

РН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

РН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

РН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

РН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

РН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

Державна атестація є завершальним етапом нормативної складової циклу професійної та практичної підготовки, та має 3 кредити (90 год), а захист кваліфікаційних (бакалаврських) робіт – 4,5 кредитів (135 год). Екзаменаційна комісія оцінює рівень науково-теоретичної і практичної підготовки бакалаврів, приймає рішення про здобуття ступеня бакалавра, присвоєння відповідної кваліфікації (Бакалавр філософії) та видачу диплома встановленого зразка (що відображається у відповідних протоколах) засідань ЕКу.

Головою екзаменаційної комісії призначають найбільш кваліфікованого фахівця у відповідній галузі, та/або провідного наукового чи науково-педагогічного працівника відповідного напряму наукової діяльності, головою ЕКу № 1 студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 033 Філософія є проф. Сафонік Л.М., членами ж є проф. Карась А.Ф, доктор філос. наук. Дахній А.Й., проф. Скринник З.Е., проф. Рижак Л.В.. Комісія працює згідно розкладу, затвердженого Проректором Львівського національного університету імені Івана Франка.

Перед проведенням підсумкової атестації проводяться оглядові лекції та загальний інструктаж. Організаційна робота покладена на секретаря Еку №1.

До початку роботи екзаменаційної комісії №1 першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 033 Філософія подають наказ (витяг з наказу) про затвердження персонального складу комісії, розклад роботи ЕК, наказ про допуск бакалаврів до атестації, інформацію щодо захисту кваліфікаційної роботи, залікові книжки студента, відомості про результати навчальної та наукової роботи студентів, допущених до складання атестації, рейтинг успішності (отримані оцінки з теоретичних дисциплін, практик, тощо протягом усього терміну навчання, результати перевірки на дотримання правил академічної доброчесності.

Атестаційний (державний) іспит

На державний іспит виносяться нормативні навчальні дисципліни циклу професійної та практичної підготовки:

Історія античної філософії

Філософська антропологія

Історія середньовічної філософії

Історія філософії Нового часу

Гносеологія, епістемологія, праксеологія

Соціальна філософія

Діалектика (Філософські теорії розвитку)

Філософія свободи

Феноменологія та герменевтика

Історія української філософії

Предмет філософії в історії філософії

Філософська пропедевтика

Філософія історії

Філософія та методологія науки

Загальна семіотика

Німецька класична філософія

Онтологія та метафізика

Історія філософії XIX-XX ст.

Історія науки і техніки

Зміст екзаменаційних білетів сформовано таким чином, що бакалаври розкривають не лише теоретичні питання, а й аналізують першоджерела.

Питання до Державного екзамену з філософії (попередній варіант):

1.Августин “Сповідь”.
2.Аристотель “Метафізика”
3.Від позитивізму до постпозитивізму.
4.Вчення Дж. Локка про досвід, рефлексію, ідею та якості у творі “Есе про людське розуміння”
5.Вчення Ляйбніца про суть і природу монад.
6.Герменевтика як філософія гуманітарного знання.
7.Гносеологія як теорія пізнання, її предмет та основні концепції.
8.Діалектика як теорія, як метод і як діалог. Структура діалектичного методу.
9.Екологія і демографія як проблема в сучасній соціальній філософії та в Україні.
10.Епікуреїзм і стоїцизм в античній філософії.
11.К. Поппер "Відкрите суспільство і його вороги".
12.Кант “Критика практичного розуму”: вчення про категоричний імператив.
13.Кант “Критика чистого розуму”: характеристика проблеми апріоризму та трансцендентальності.
14.Л. Вітгенштайн та його місце у філософії ХХ століття.
15.М. Вебер "Протестантська етика і дух капіталізму".
16.М. Гайдеґґер “Буття і час”.
17.Місце естетики в системі філософського знання та в теорії мистецтва.
18.Міфотворчість як філософська проблема. Міфологія як соціокультурний феномен.
19.Нація як суб’єкт історичного розвитку. Поняття націоналізму та його види.
20.Онтологія і проблема субстанції у класичній і некласичній філософії.
21.Онтологія як філософське вчення. Проблема субстанції та форми її теоретичного обґрунтування.
22.Основні гносеологічні парадигми доби Нового часу та їх переусвідомлення у філософії ХХ століття.
23.Основні ідеї марксизму та їх соціально-політичні наслідки.
24.Основні ідеї та напрями філософії ХХ століття.
25.Основні концепції філософії історії. К. Ясперс “Сенс і призначення історії”
26.«Парадигма» і «наукова революція» у концепції Т. Куна.
27.Пізнавальний процес та його структура. Чуттєве і раціональне, емпіричне та теоретичне в пізнанні. Методи і форми пізнання.
28.Платон. Діалог “Федон”.
29.Поняття “культура” та її аксіологічні виміри.
30.Поняття моральної свободи. Добро і зло, обов’язок і відповідальність як категорії етики.

31.Постмодернізм як явище філософії і культури.

32.Предмет філософії у його історичній ґенезі.

33.Природа як предмет філософського осмислення. Проблема взаємодії природи та суспільства.

35.Проблема віри і розуму в середньовічній філософії.

36.Проблема людини у філософії. Філософська антропологія ХХ ст.

37.Проблема людського покликання у творчості Г. Сковороди.

38.Проблема свободи у філософії античності, середньовіччя і Нового часу.

39.Проблема свободи у філософії та основні концепти її осягнення. Концепція свободи І. Берліна.

40.Проблема універсалій у середньовічній філософії: номіналізм і реалізм.

41.Психоаналітичний напрям у філософії ХХ століття.

42.Р. Декарт "Міркування про метод".

43.Раціоналізм, емпіризм та сенсуалізм у філософії Нового часу.

44.Раціональне, нераціональне, ірраціональне у мисленні та пізнанні

45.Релігійний світогляд і філософія.

46.Світогляд та його структура. Світогляд і філософія.

47.Семіоз та його рівні. «Умвельт» як феномен семіозу.

48.Семіологія й лінгвістичний поворот у філософії. Філософські аспекти лінгвістичної концепції Ф. де Соссюра.

49.Семіотика як філософський напрямок: предмет, поняття і завдання.

50.Семіотичний поворот у філософії: ключові ідеї Ч. С. Пірса і його критика картезіанства.

51.Система філософського знання та його структура. Філософія і наука.

52.Соціальна філософія в системі гуманітарного знання. Предмет та завдання соціальної філософії. Соціальна філософія і соціологія.

53.Соціальна філософія К. Поппера.

54.Соціально-історична та культурна зумовленість пізнання. Поняття об'єкта та суб'єкта у гносеології. Особливості некласичної епістемології.

55.Соціально-філософські ідеї у концепції А. Тойнбі.

56.Соціально-філософські погляди Геґеля та їх історичні послідовники.

57.Специфіка культурного середовища східної традиції філософування.

58.Структуралізм і постструктуралізм.

59.Ф. Бекон: "Новий органон" і проблема пізнання.

60."Феноменологія духу" Геґеля.

61.Феномен європейського нігілізму і філософія Ніцше.

62.Феномен моралі: поняття, структура, функції.

63.Феноменологія як напрям філософії.

64.Філософія Г. Сковороди.

65.Філософія екзистенціалізму: основні ідеї і постаті.

66.Філософія і метафізика: визначення і підстави розмежування.

67.Філософія науки: основні концепції та представники.

68.Філософія науки: постаті і концепції у ХХ ст.

69.Філософія прагматизму та її відмінність від прагматицизму Ч. С. Пірса.

70.Філософія Томи Аквінського.

71.Філософія українських мислителів ХХ ст. (І. Франко, Д. Чижевський, В. Вернадський, І. Мірчук, О. Кульчицький)

72.Філософсько-антропологічні погляди М. Шеллера.

73.Характеристика основних шкіл досократичної доби античної філософії.

74.Характеристика світогляду І.Франка. І. Франко "Що таке поступ?"

75.Характеристика системи і методу філософії Геґеля.

76.Характеристика філософії середніх віків.

77.Характерні особливості філософських напрямків ХХ століття стосовно їхнього саєнтичного та антисаєнтичного спрямування.

78.Характерні проблеми, ідеї та постаті філософії ірраціоналізму.

Атестаційний іспит проводиться в усній формі, за екзаменаційними білетами, де містяться три теоретичних питання, комісія може поставити додаткові (уточнюючі) запитання. Повнота відповіді бакалавра, оцінюється відповідною кількістю балів кожного члена комісії, які сумуються та діляться на кількість присутніх на атестаційному іспиті членів комісії. Результат оцінювання, після обговорення членами та Головою екзаменаційної комісії повідомляється бакалаврам, та заноситься у відповідну відомість та/або записується у залікову книжку.

Академічна доброчесність при складанні іспиту: очікується, що студенти під час підготовки до відповіді на іспиті будуть представляти їхні знання та міркування. Списування, втручання в роботу інших студентів тощо становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності під час підготовки до відповіді студента є підставою для її незарахуванння екзаменаційною комісією, незалежно від масштабів списування чи обману в будь-якій формі (URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf).

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота із захистом в ЕК

Кваліфікаційна робота – самостійно виконана науково-дослідна робота, головною метою і змістом якої є наукові дослідження з сучасних питань теоретичного, або прикладного характеру за профілем підготовки першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 033 Філософія.

Кваліфікаційна робота є самостійним науковим дослідженням здобувача вищої освіти, що виконується на завершальному етапі навчання. Методичні вказівки з розробки, написання та оформлення кваліфікаційної роботи розроблено випусковою кафедрою. Теми кваліфікаційних робіт затверджують на Вченій раді філософського факультету. Бакалаври мають право вибору теми кваліфікаційної роботи з переліку, визначеного випусковою кафедрою, або можуть запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки. Наукових керівників кваліфікаційних робіт призначають з числа професорів і доцентів, науково-педагогічних працівників кафедри філософії, або історії філософії. Науковий керівник відповідає за дотримання у роботі сучасних вимог та оформлення пояснювальної записки згідно з вимогами державних стандартів та відповідних методичних матеріалів. Науковий керівник готує на кваліфікаційну роботу відгук та допуск до захисту, що включає обґрунтування актуальності теми, логічності і структури викладення матеріалу, якості огляду і аналізу літератури, коректності посилань на наведені в тексті цитати інших авторів, коректності і обґрунтованості вибору методів дослідження, коректності формулювання власних висновків, відповідності висновків меті та завданням роботи, якості оформлення роботи, апробацію результатів дослідження (за наявності). Консультації щодо виконання кваліфікаційних робіт проводять протягом усього періоду навчання, з метою отримання бакалавром відповідей на окремі теоретичні або практичні питання, пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Кваліфікаційні роботи подають на випускову кафедру перед захистом. Рішення про допуск (не допуск) роботи до захисту ухвалюють на засіданні випускової кафедри. Рецензія на кваліфікаційну роботу (критичний відгук на роботу студента) подається завчасно, а список рецензентів затверджує декан факультету за поданням завідувача.

Комісія керується такими критеріями при оцінюванні кваліфікаційної роботи:

✔ Виступ на публічному захисті кваліфікаційної роботи (обґрунтування актуальності, мета, завдання, об’єкт, предмет);

✔ Український аспект дослідження;

✔ Відповіді на запитання. Мовна культура під час захисту, логіка та обґрунтованість викладу матеріалу;

✔ Відповідність змісту роботи темі роботи; наявність авторського аналізу літературних джерел;

✔ Рівень критичної оцінки джерел та текстів, самостійність викладу матеріалу, полемічна етика;

✔ Адекватність та достатність обраних для дослідження джерел, їхня новизна та критичний аналіз;

✔ Наявність та обґрунтованість висновків після кожного розділу та рівень концептуального аналізу та аналітичного розгляду;

✔ Макетування й технічне оформлення роботи;

✔ Коректність цитування;

✔ Вчасність виконання завдань та подання роботи до захисту.

Порядок проведення захисту кваліфікаційної роботи (перебігом захисту провадить голова комісії (захисти є відкритими):

Вступне слово Голови комісії – 2 хв.

Керівник представляє вимоги та завдання, які ставилися перед студентом, та доповідає про їх виконання – 5 хв.

Представлення студентом кваліфікаційної роботи – 10 хв.

Представлення рецензентом оцінки кваліфікаційної роботи – 10 хв.

Відповідь студента на поставлені йому запитання рецензентом та іншими членами комісії – 10 хв.

Гості, присутні на захисті, можуть поставити студентові запитання, але не більше одного. Процедура обговорення й винесення членами комісії результатів написання кваліфікаційної роботи та її захисту проходять у закритому режимі. Письмова робота становить 65% від загального підсумкового балу за кваліфікаційну роботу. Усний захист становить 35% від загального підсумкового балу.

Академічна доброчесність при написанні та захисті кваліфікаційної роботи: очікується, що студенти під час написання кваліфікаційної роботи будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності. Усі кваліфікаційні роботи перевіряються на наявність текстових збігів (плагіату). Наявність плагіату, відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел тощо становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою для недопущення кваліфікаційної роботи до захисту, незалежно від масштабів плагіату чи обману в будь-якій формі.

Політика виставлення балів: науковий керівник оцінює кваліфікаційну роботу студента (студентки) за критеріями, представленими в допуску та відгуку (у межах 100 балів). Науковий рецензент оцінює кваліфікаційну роботу за критеріями, представленими в рецензії у межах 100 балів. Кожен член ЕК виставляє оцінку за доповідь, представлення презентації, якість та відповідність вимогам до кваліфікаційної роботи у межах 100 балів. Оцінки наукового керівника, наукового рецензента та усіх членів комісії сумуються і виводиться середня оцінка, яка затверджується голосуванням членами комісії та оголошується студентам. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Після проведення підсумкової атестації, члени комісії підписують відповідні документи, а Голова ЕКу № 1 подає звіт про результати роботи та аналіз успішності встановленого зразку.

Додатки

Взірець екзаменаційного білету

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 033 Філософія

Атестаційний (державний) іспит з Філософії

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. «Феноменологія духу» Геґеля.
2. Феномен європейського нігілізму і філософія Ніцше.
3. Феномен моралі: поняття, структура, функції.

Перелік питань затверджено на засіданні кафедри філософії, протокол № 6 від 09 лютого 2026 р.

В.о. декана філософського факультету _____ Романюк А.С.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Взірець допуску та рекомендації наукового керівника

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені ІВАНА ФРАНКА

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ/ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

ДОПУСК

Я _____ , тел._____

як керівник бакалаврської роботи _____

студента _____

повідомляю екзаменаційну комісію про те, що дана кваліфікаційна робота рекомендується мною до планового захисту під час державної атестації ___ року.

Характеристика дипломної роботи:

_____

_____

_____

Оцінка Керівника за письмову роботу: _____/100

Підпис наукового керівника_____ Дата____ _____202__ р.

Відгук наукового керівника

на кваліфікаційну роботу студента (-ки) _____

тема роботи: _____

Оцінювання рівня виконання завдань роботи

№	Критерії оцінювання	Максим. кількість балів	Оцінка наук. керівн.	Коментар
1	Самостійність, творчій підхід у виборі та формулюванні теми	10		
2	Самостійність у пошуку інформації, систематичність роботи над виконанням запланованих завдань	10		
3	Співпраця з науковим керівником в процесі проведення дослідження	10		
4	Рівень наукового викладу, володіння поняттями, термінологією	10		
5	Якість інтерпретації бібліографічних джерел, рівень критичного, концептуального аналізу	10+10		
6	Структурна чіткість та якість логічного викладу тексту, переконливість аргументів	10		
7	Відповідність тексту до визначених завдань; ґрунтовність висновків з **розділів** та **загального висновку**, їхня відповідність до предмету дослідження та актуальності	10+10		
8	Вчасність подання завершеної дипломної роботи науковому керівникові	10		
	З а г а л о м	100 балів		

Науковий керівник_____ (підпис, прізвище, ініціали)

Взірець рецензії кваліфікаційної роботи

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА
РЕЦЕНЗІЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Ім'я та прізвище студента _____
Тема роботи _____
Ім'я та прізвище керівника _____
Ім'я та прізвище рецензента _____
Дата захисту « » _____ 202__ р.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. За формулювання теми, об'єкта, предмета й дослідницьких завдань: представлення основної ідеї та мети наукової роботи, визначення ключових дослідницьких завдань; обґрунтування наукової доцільності та актуальності праці; представлення меж дослідження; огляд та наліз основної літератури, використаної для опрацювання теми; огляд актуального стану дослідження проблематики та локалізації власного дослідницького проекту в цьому контексті; опис методів дослідження та пояснення доцільності їх використання; точність і репрезентативність заключних висновків, успішність виконання дослідницьких завдань.
Коментар_____
_____

Оцінка _____ (**макс.20**) підпис _____

2. За уміння аналізувати джерела та користуватися науковою літературою:
ретельність підбору наукової літератури; відповідність бібліографії тематиці дослідження; використання іншомовних джерел; наукова надійність джерел; рівень розуміння наукової літератури, точність, інтерпретації та представлення матеріалу.
_____
_____

Оцінка _____ (**макс.20**) підпис _____

3. За рівень викладу:
якість структури роботи, її відповідність тематиці й дослідницьким завданням, характеру джерел; наявність систематичного способу організації матеріалу; логічна послідовність, переконливість і зрозумілість викладу; уміння оцінювати позитиви та негативи текстів інших авторів; аналіз та спростування контраргументів; присутність авторського коментаря до матеріалу з інших джерел; рівень самокритичності.
Коментар_____
_____

Оцінка _____ (**макс.20**) підпис _____

4. За теоретичний рівень роботи:
володіння термінологічним апаратом; наявність чіткого аргументу та обґрунтованість висновків; рівень критичного та концептуального аналізу; рівень аналітичності мислення та унаочнення взаємозв'язків; уміння синтетичного бачення; успішність володіння методами наукового дослідження.
Коментар_____
_____
_____

Оцінка _____ (**макс.20**) підпис _____

5. За володіння українською мовою: стилістика, граматика, орфографія та ін.
_____
_____

Оцінка _____ (**макс.10**) підпис _____

6. За коректність посилань та оформлення бібліографії.
Коментар_____
_____
_____

Оцінка _____ (**макс.5**) підпис _____

7. За технічне оформлення: обкладинка, поля, заголовки та ін.
_____
_____

Оцінка _____ (**макс.5**) підпис _____

Підсумковий бал _____ /100
Рецензент _____ _____

Дата «____»_____ 202__ р.